

Tednik Učiteljski Tovariš.

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Štev. 41.

V Ljubljani, 12. vinotoka 1906.

XLVI. leto.

„Učiteljski Tovariš“ izhaja vsak petek. Ako je na ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto stoji 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spise je pošiljati samo na naslov: Uredništvo „Učiteljskega Tovariša“ v Idriji. Naročnino prejema Francišek Ōrnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Rokopisov ne vračamo. — Oglasi in poslanice stanejo za stran 30 K, pol strani 16 K, $\frac{1}{2}$ strani 10 K, $\frac{1}{4}$ strani 8 K, $\frac{1}{8}$ strani 4 K; manjši inserati po 30 h petit-vrsta. Večkratno objavlanje po dogovoru. Priloge poleg poštnine 6 K.

Vsebina: Izjava. — Ljudsko šolstvo v tržaški okolici. — Plača in pokojnina avstrijskega ljudskošolskega in meščanskošolskega učiteljstva. — Pisarna. — Naš denarni zavod. — Iz naše organizacije. — Književnost in umetnost. — Vestnik. — Razgled po šolskem svetu. — Inserati.

Izjava.

„Učiteljski Tovariš“ je prinesel dne 20. julija t. l. članek pod naslovom: „Učitelj in politika“. V tem članku napada pisec brez povoda gospoda dr. Ivana Tavčarja, o katerem ve slovensko učiteljstvo, da je že mnogo storil za učiteljski stan.

Podpisano uredništvo „Učiteljskega Tovariša“ obžaluje ta napad.

Kot odgovor na članek v „Učiteljskem Tovarišu“ je prinesel „Slovenski Narod“ dne 1. avgusta t. l. članek z napisom: „Odkritosrečna beseda“. V tem članku se hudo in po krivici napada ves učiteljski stan.

Podpisano uredništvo „Slovenskega Naroda“ obžaluje ta napad ter izjavlja, da so neresnične dotične trditve.

Za uredništvo „Slov. Naroda“:

Dr. Ivan Tavčar.

Za uredništvo „Učit. Tovariša“:

Engelbert Gangl.

Ljudsko šolstvo v tržaški okolici.

Zadnjič smo rekli, da je „Edinost“ priobčila članek o ljudskem šolstvu v tržaški okolici, in obljubili smo, da si natančneje ogledamo ta izvajanja. S tem izpolnujemo dano besedo.

Razen ljudske šole nimajo Slovenci na tržaških tleh drugih zavodov. In ravno ljudska šola je verno zrcalo narodnega napredovanja.

Po uradni statistiki je bilo stanje ljudskih šol v tržaški okolici tako-le:

V teku leta 1905/06 se je vpisalo v te šole 3978 otrok, in sicer 3209 v slovenske oddelke in 769 v italijanske. Od teh je obiskovalo vsakdanjo šolo na slovenskih oddelkih 2786 otrok, na italijanskih 736; v slovenski nadaljevalni tečaj je hodilo 423 otrok, v italijanski 33. Šol je bilo deset, med temi tri z italijanskimi oddelki. Od teh šol štejemo štiri petrazrednice, štiri štirirazrednice, po eno trirazredno in eno dvorazredno šolo. Učiteljskih oseb je skupno poučevalo 71, od teh 32 moških in 39 ženskih, 45 definitivnih in 26 provizoričnih. Slovenskih učnih oseb je bilo 58, italijanskih 13. Šolskih sob, v katerih se je poučevalo, je bilo 63, od teh 51 odmerjenih slovenskim šolam.

Sedaj pa pogled nazaj!

Vpisalo se je šolskih otrok

leta	v slov. odd.	v ital. odd.	skupno
1900/01	2861	606	3467
1901/02	2829	602	3431
1902/03	2904	613	3517
1903/04	2960	733	3693
1904/05	3046	778	3824
1905/06	3209	769	3978

Te številke govore jasno besedo njemu, ki jo hoče razumeti. Vidimo namreč, kako je število učencev v slov. oddelku sorazmerno raslo do lanskega leta, a kako je število otrok, obiskujočih ital. oddelke, precej naglo poskočilo. Skok je posebno občutljiv od leta 1902/03. in do leta 1903/04. Slovenske šole so pridobile tedaj 56 celih glav, italijanske pa 120, t. j. več nego dvakraten prirastek na slovenskih šolah. Od leta 1900/01 do 1905/06 iznaša skupni prirastek 511, od katerega prihaja 348 na slovenske in 163 na italijanske šole v okolici. V odstotkih bi se skupni prirastek dal izraziti približno z 13·8%. Prirastek na ital. šolah iznaša okolo 21·2%, na slov. pa samo 10·8%. Torej smo glede slov. šol pod naravnim prirastkom. In to je žalostno!

Kaj je temu vzrok? Kar golo naštejmo glavne momente: parcijalna narodna brezbržnost, pritisk raznih faktorjev, beda prebivalstva, gospodarske, oziroma industrijalne razmere.

Do kakega vrhunca lahko prispe narodna brezbržnost, je pokazal pred kratkim nek žalosten slučaj pri sv. Ivanu. Naj omenimo še nemško Sūdmarkino šolo v Škednju, ki šteje letos nad 40 učencev, od katerih ni niti 5 Nemcev. Italijani so prepametni, da bi silili svojo deco v ono potujčevalnico, Slovenci pa kar dero tjakaj. Ta šola je dobila po enoletnem obstanku že pravico javnosti, in že govore o razširjenju.

Pritisk raznih faktorjev je stara naša pesem in časih je skoro odpustljivo, če ubogi delavec med alternativo — ali brezposelnost ali deco v tujo šolo — izbira poslednjo. Drugi zopet pošiljajo svoje otroke v tuje šole zaradi raznih darov v oblačilih, ki jih potem dobivajo. Pravijo, da bi drugače ne mogli oblačiti svoje dece. To je tudi res v posameznih slučajih, in tu bi bilo umestno konkurenčno društvo blagih src, ki bi paralizovalo vpliv sličnih humanitarnih ustanov tržaških italijanskih sodeželanov.